

*Miten monimuotoisuutta turvataan osana
metsien kestävää käyttöä?*

Päättäjien metsäakatemia 11.11.2021

Lauri Saaristo, johtava asiantuntija

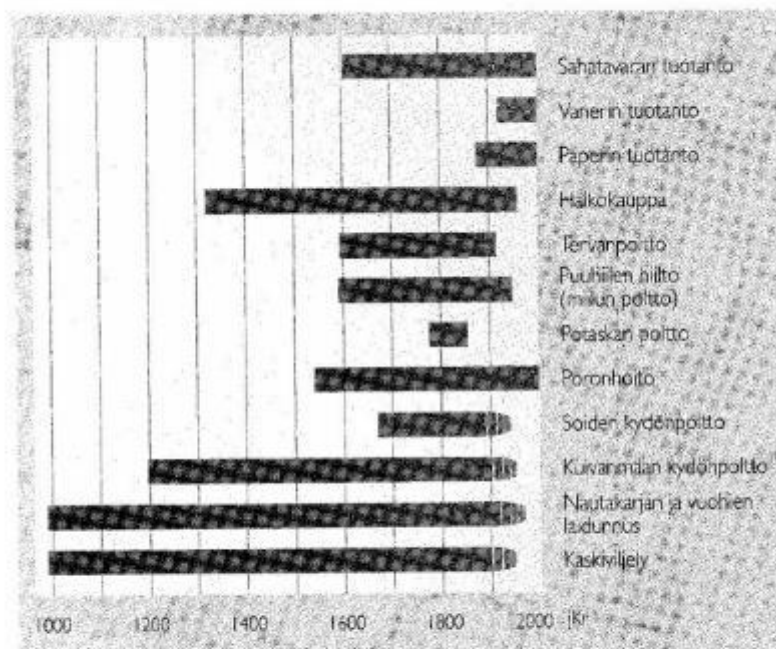
TAPIO

Suomalainen metsätalous perustuu osittain tai täysin muuttuneissa ekosysteemeissä kasvaviin metsiin

Kuva 66.

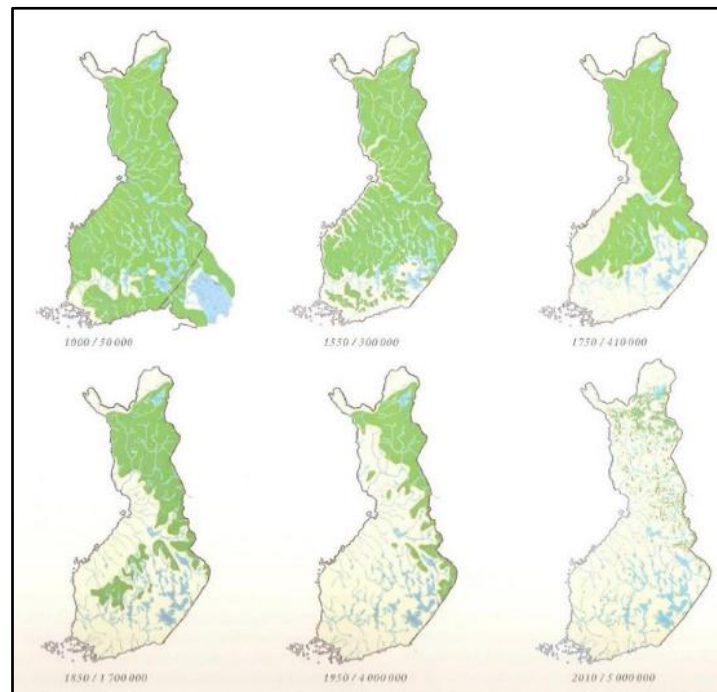
SUOMEN METSIEN HYÖDYNTÄMINEN VIIMEISEN 1 000 VUODEN AIKANA

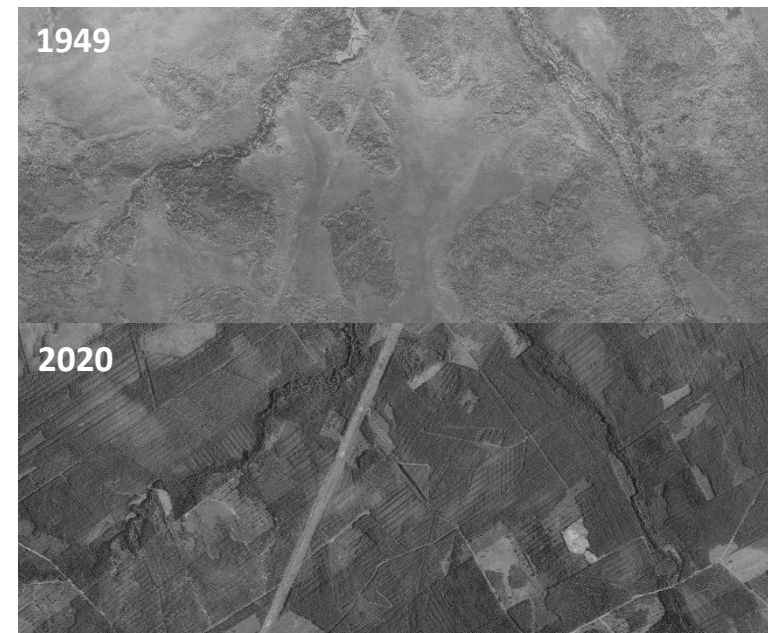
Metsä- ja maatalouden historia limittyvät läheisesti toisiinsa. Vanha maanviljely oli "metsäviljelyä". Kaski poltettiin metsään, myös karja laidunsi metsälaitumilla. Pelto-
viljely on vasta uudemman ajan tuote. Pysyviksi pelto-
maiksi raivattiin ensimmäisenä ravinteikkaimmat suot, savikot ja lehdot. Nykyisin peltometsittämisen muuttua
puolestaan maatalousympäristöjä.

Lähteet: Esseen, P.-A. ym. 1992; Leikola, M. 1994; Soininen, A.M. 1974.

(Lappalainen 1998)

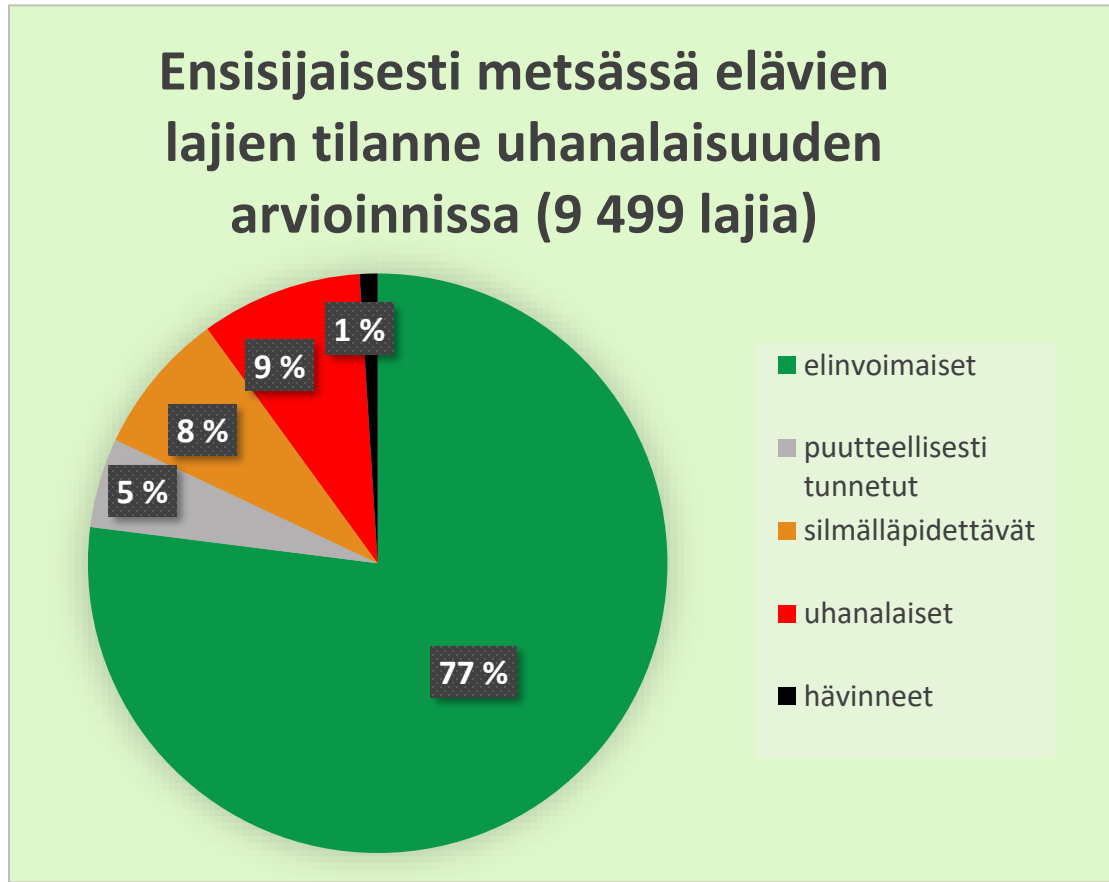

Luonnontilaisten metsien häviäminen Suomessa v. 1000-2010
(Keto-Tokoi, P. & Kuuluvainen, T. 2010. Suomalainen aarniometsä. Kariston
kirjapaino, Hämeenlinna. s. 219)

Ojitettuja turvemaametsiä on 4,7 miljoonaa hehtaaria
ja niiden osuus Suomen metsien kokonaispuustosta on
noin 23 prosenttia ja puuston kasvusta ja hakkuista
noin 20 prosenttia. (kuva: paikkatietoikkuna.fi)

Vuosisatainen metsänkäyttö on ajanut osan lajeista ahtaalle

Vuoden 2019 uhanalaisuuden arvioinnissa eliölajien kannan kehitystä voitiin arvioida n. ½:lla lajistosta.

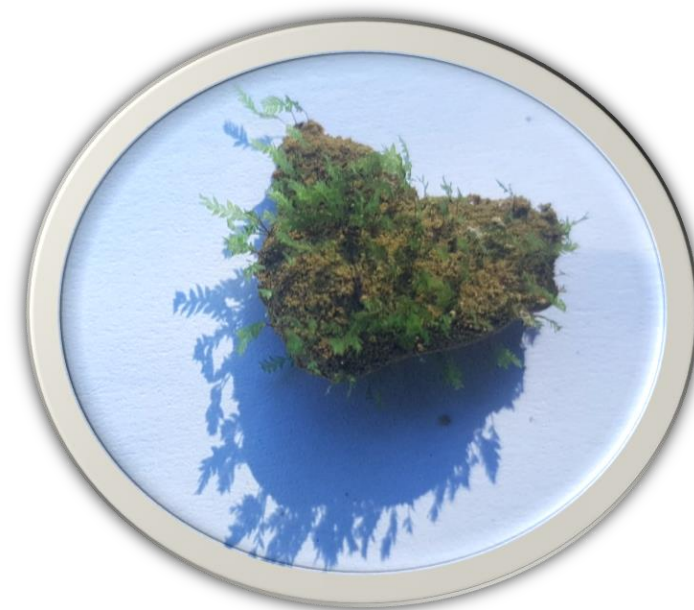
- Pitkästä metsänkäytön historiasta huolimatta nykyiset talousmetsät toimivat kelvollisina elinympäristöinä huomattavalle osalle lajistoa
  - Metsätalous perustuu luontaisten puulajien kasvattamiseen, jonka rinnalla monimuotoisuudelle merkittävä lehtipuusto uudistuu luontaisesti
  - Erilaisia metsä-, suo-, kallio-, yms. luontotyyppejä löytyy osittain tai kokonaan säilyneinä talousmetsämaisemassa
- Toimet monimuotoisuuden köyhtymisen pysäyttämiseksi käynnistyivät 1990-luvulla

Monimuotoisuuden turvaamisessa on otettava huomioon monenlaisia luontotyypppejä ja lajeja

- Kangasmetsät
- Suot
- Lehdot
- Kallioelinympäristöt
- Pienvesielin ympäristöt
- Paahdeympäristöt
- Perinne ympäristöt
- Paloalueet

Aarnisammal

Monimuotoisuusongelman ratkominen osana metsien kestävää käyttöä

- TALOUSMETSIEN LUONNONHOITO

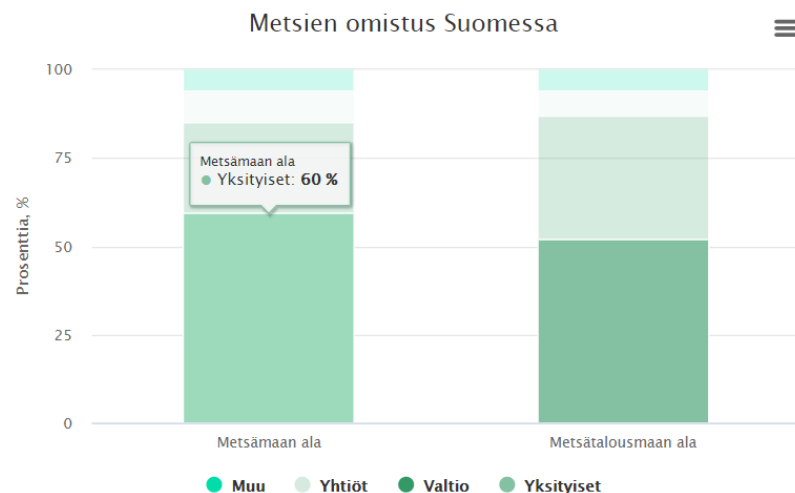
- Talousmetsien luonnonhoito on yleisnimitys toimille, joilla toteutetaan puuntuotannolle rinnakkaisia tavoitteita metsänkäsittelyssä
- Yleisesti käytettyjä keinoja ovat mm:
  - Säästöpuiden jättäminen
  - Lahopuiden säästäminen
  - Suojavyöhykkeiden rajaaminen vesistöjen varsille
  - Luontokohteiden huomioon ottaminen
  - Vesiensuojelun menetelmät

Käytännön lähestymistapoja monimuotoisuuden turvaamiseen

- Arvokkaiden **elinympäristöjen** yms. tunnistaminen ja rajaaminen pois hakkuista/monimuotoisuusarvoa lisäävät toimet
  - Esim. puronvarret, lehdot, kalliojyrkänteet, puustoiset suot
- Monimuotoisuudelle tärkeiden (luonnonmetsä)**rakennepiirteiden** säilyttäminen ja lisääminen hakkuin käsiteltävällä alueella
  - Esim. haavat ja raidat sekä kuollut puusto
- Huomionarvoisten **lajiesiintymien** tunnistaminen ja toimenpiteiden toteutus lajin elinvaatimukset turvaavalla tavalla
  - Metsätalouden uhanalaistoimintamallissa mukana 2600 lajia, joista siirtyy tuoretta ja ajantasaista paikkatietoa
- Vesistöjen ja soiden **suojavaöhykkeiden** huomiointi (n. 300 000 – 400 000 km metsäistä rantaviivaa)
- Monipuolisten **metsänkasvatustapojen** käyttö

Monimuotoisuuden haasteita ei voi ratkoa ilman yksityisten metsänomistajien osallistumista

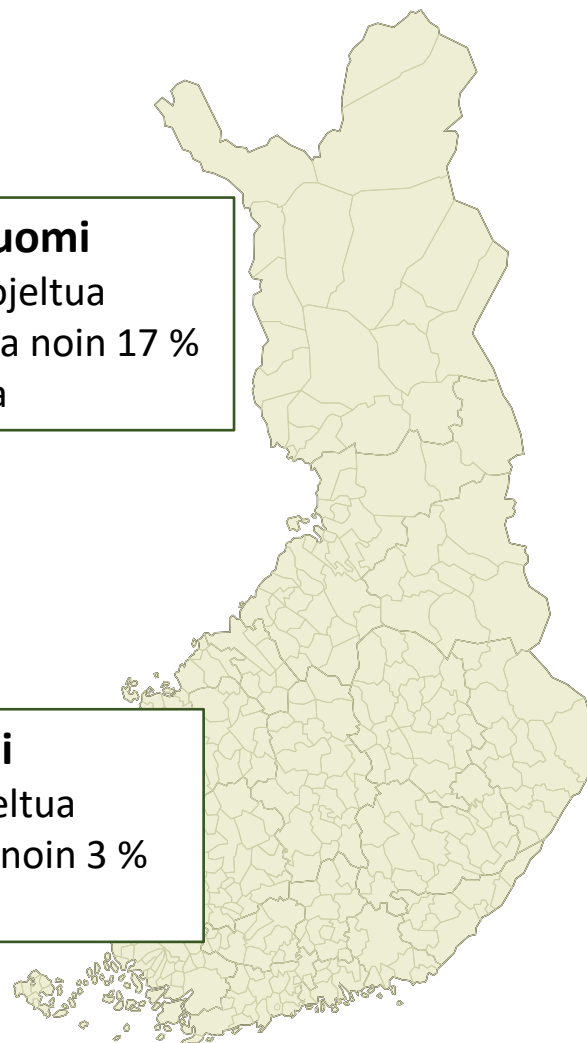

Pohjois-Suomi

Tiukasti suojeltua
metsämaata noin 17 %
pinta-alasta

Etelä-Suomi

Tiukasti suojeltua
metsämaata noin 3 %
pinta-alasta

Ekologisesti kestävään metsätalouteen ei löydy yhtä kaavaa

- Lainsäädäntö ja vapaaehtoisuuteen perustuvat sertifiointijärjestelmät (PEFC, FSC) valtavirtaistavat keinojen käyttöä ja asettavat vähimmäisvaatimustason
- Luonto on vaihtelevaa – luonnonhoidon pitäisi vaihdella
- Metsänhoidon suosituksissa talousmetsien luonnonhoito on kuvattu laajasti ja monipuolisesti
  - Metsänomistaja päättää metsissään sovellettavista suosituksista

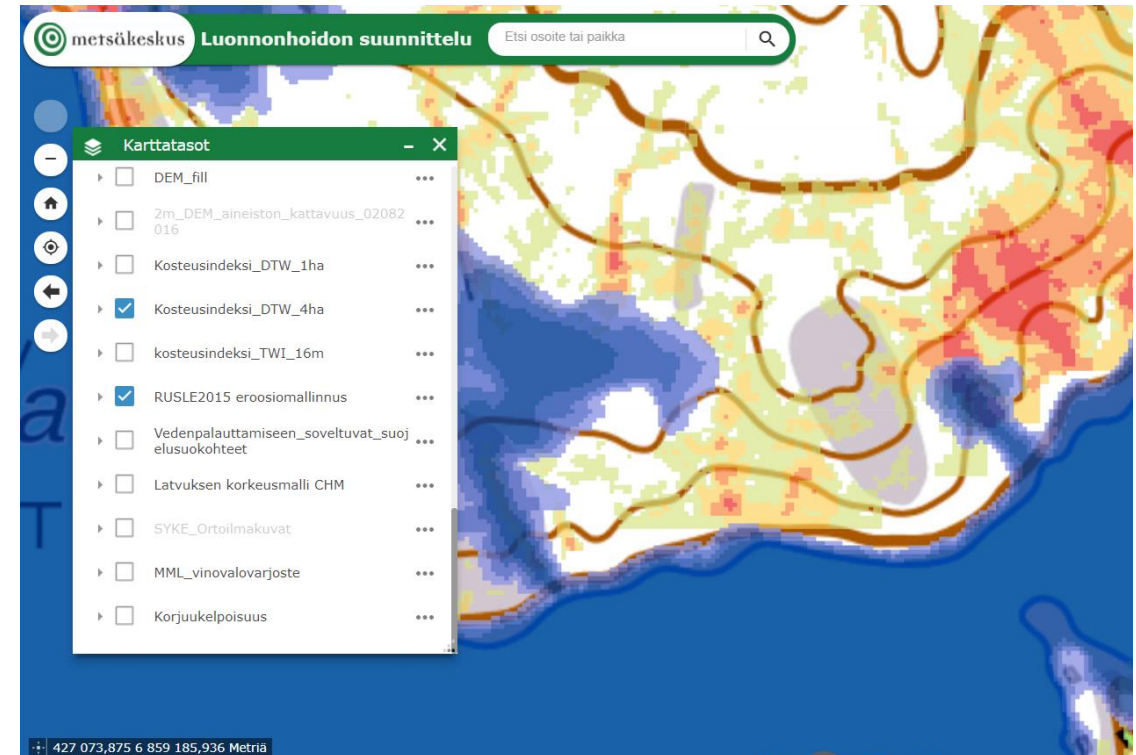
Monimetsä - luonnonhoito mukana talousmetsien arjessa

#MONIMETSÄ

Muita tärkeitä asioita monimuotoisuuden turvaamisessa

- Suojelualueverkoston kattavuuden ja laadun parantaminen METSO- ja Helmi-ohjelman keinoilla
- Valtion, kuntien, yhteisöjen ja suurten yritysten päätökset alueidensa monimuotoisuustoimista
- Avoin metsä- ja luontotieto ja paikkatietoanalyysillä tuotetut aineistot
- Koulutetut ammattilaiset ja MO neuvonta
- Päivittyvä tutkimustieto pitkältä ajalta (biologia, metsänhoito)
- Luonnonhoidon laadunseuranta ja bd-seurannat
- Jokamiehen oikeudet
- Avoin yhteiskunnallinen metsäkeskustelu

Monimuotoisuuden turvaamisen ja vesiensuojelun toimia voidaan kohdentaa paikkatietoanalyysillä tuotettujen aineistojen avulla.

Kiitos!

Twitter: @LauriSaaristo

TAPIO